

Pana Škrabala musím zmínit ještě jednou, jelikož se mi líbí, jak poeticky zhodnotil váš styl psaní. Popsal jej jako „kdyby člověk jdoucí po honosném bulváru, plném značkových obchodů, najednou narazil na malé, nenápadné vetešnictví se svérázným prodávčem uvnitř“. Cítíte se, metaforicky řečeno, být takovým svérázným prodávčem kuriozit?

Myslím, že slovo veteš je možná ještě trochu přesnější než kuriozita, ale nechápu ho negativně. *Šaty z igelitu* jsou moje osobní resuscitace zašlého světa a jeho rysů, které se sice dneska stále objevují – jako psací stroj nebo klasické dámské krejčovství –, už ale zdaleka nejsou tak obvyklé a postupně mizí. Mým cílem bylo tyto předměty nebo místa ještě naposledy zachytit, než zmizí z dohledu.

Na mě osobně z vašich povídek někdy trochu dýchá Orwell. Takže koho vy sám rád čtete? A kdo je váš případný literární vzor?

Mám rád Moraviovy povídky, bizarní světy Chucka Palahniuka, nadchnul mě *Rozhoupáný dech* Herty Müllerové. Vždycky se rád vracím ke knížkám Güntera Grasse a Gabriely Garcíi Márqueze. Z českých autorů čtu nejraději Karla Čapka a Milana Kunderu, první z nich je osvěžující, druhý zase rozmýšlivé čtení. Poslední čtyři jmenovaní autoři jsou také mémi literárními vzory.

Vzhledem k obsahu některých povídek (*Saranče, Jak daleko leží Buenos Aires*) se také musím zeptat, jak vnímáte minulé doby, totalitní režim u nás?

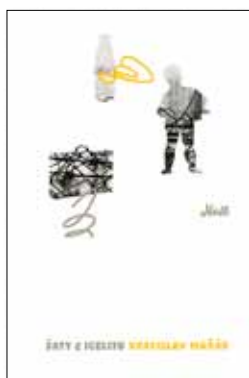
To je záladná otázka a těžko na ni stručně odpovědět, navíc mě může kdekdo uhádat, že jsem tu dobu nezažil, tak nemohu soudit. Je jasné, že žádný systém, který nezdravě potlačuje svobodu, není správný. Mám ale pocit, že se socialistické Československo příliš demonizuje, jako by v něm snad ani nemohla vyrůst celá dnešní střední generace. To je nezdravý přístup. Stejně tak jsou ale špatné i růžové brýle, se kterými se dnes řada lidí na režim před rokem '89 dívá a se vzpomínkami na mládí nebo dětství si tehdejší dobu idylizuje.

Žádná z povídek se neodehrává v reálném čase. Škrabal to nazývá dnes tak populárním slovem bezčasí. Proč tedy právě situování do onoho bezčasí?

Protože to povídky méně omezuje v čase a prostoru. Při psaní jsem měl obavy, že by s přesným časovým zakotvením mohly snadno vyčpět, a proto jsem využil atmosféru, která může působit jako zašlá, ale zároveň není historicky konkrétní. To by mělo čtenáři umožnit zasadit si povídky na vícero míst. Samozřejmě jsou ale v textu náznaky, které ke konkrétnímu místu a době děje směřují.

Šaty z igelitu

Letos získala Cenu Jiřího Ortena (která se uděluje mladým autorům do třiceti let) knížka povídek **Šaty z Igelitu** Vratislava Maňáka (vydal Host). Ačkoliv je autor de facto už porevolučním dítětem (nar. 1988), z některých jeho povídek máte dojem, že ovzduší totality sám důvěrně zná. Například v povídce *Saranče* si hlavní hrdina (připomínající tak trochu pana Kopfrkingla z filmu *Spalovač mrtvol*) nechává ušít uniformu někdejších stoupců zemřelého Maršála, švadlenka z povídky *Jak daleko leží Buenos Aires* zase šije baloňáky pro stoupence strany, která se chystá uchvátit svou moc a mladá žena čelí jednak požadavkům být taková jako všechny ostatní (má si zkrátit vlasy a méně se líčit) a zároveň si všímá čím dál dusnější atmosféry v ulicích města. Svůj odjezd do Buenos Aires však propásne... Podobný charakter má i starý muž Petrov v povídce *Král květovaných povlaků*, někdejší majitel továrny na povlečení, který je z ní vyhnán a zbytek života živoří v rozděleném bytě. Maňákovy postavy se svým způsobem pohybují v rovině snů. V prostoru, který není svázán s žádným časem. Téměř vše, co se jim děje, je jen výplodem jejich představivosti, možná přání. Je to reakce na bídu skutečnosti? Možná. Moc humoru v Maňákových povídkách tedy nehledejte. Díky bizarní šedi kulis a beznaději dezorientovaných hrdinů žijících v bludišti vlastní mysli na vás tak trochu dýchne spíš Orwell a jeho slavné *1984*. Je to závan něčeho podivně dusivého,

Téměř vše, co se děje vašim hrdinům, je jen výplodem jejich představivosti, možná přání. Máte dojem, že tak se lidé chovají i v normálním, tedy nepřiběhovém životě?

V životě mimo mé literární příběhy se lidé určitě chovají racionálněji, tedy aspoň navenek. Otázka ale je, co se jim děje v hlavách. Do mysli druhého nevidíme, ale jsem přesvědčen, že jsou plné představ, přání a také schovaných vnitřních děsů... psaní mi je u postav umožňovalo svévolně probouzet.

Jakou z vašich povídek máte nejraději a kterou byste tak nejspíš četl u příležitosti autorského čtení? A těšíte se již na nějaká?

Já mám rád pokaždé nějakou jinou, momentálně u mě vyhrává podivínský pan Petrov z povídky *Král květovaných povlaků* a sentimentální příběh *Panství odložených rukavic*. Petrova bych také chtěl číst v létě v Táboře, další autorská čtení mě čekají na podzim na Ortenově Kutné Hoře a havlíčkovobrodském knižním veletrhu.

Když jsme spolu po předávání Ortenových cen krátce mluvili, říkal jste mi, že jste to vůbec nečekal, tipoval jste na cenu někoho jiného, někoho, kdo už si ji příště možná neodnese, jelikož mu bude přes třicet. Jak se cítíte jako držitel Ortenovy ceny dnes, s odstupem několika týdnů? Cítíte vůči sobě nějaký závazek? A co se od té doby změnilo?

Je příjemné vědět, že tu je někdo, kdo oceňuje vaši práci a že Cena Jiřího Ortena upoutala na mé povídky aspoň na chvilku větší čtenářskou pozornost. Jinak ale nemám pocit, že by se pro mě osobně něco zásadního změnilo, zář laureáta mi v noci na cestu nesvítí.

Co vás čeká v nejbližší době?

O prázdninách budu připravovat sedmidílný pohádkový seriál pro Hajaju Českého rozhlasu. Pracovní název je *Co se skrývá pod břechtanem* a pohádky budou sledovat příběhy dvou dřevěných prádelních kolíčků Krucajse a Sakryše, které spadnou z prádelní šňůry na dvůr jednoho městského domu. Poté bych se rád pustil do zmíněné novely o odhaleném rodinném tajemství.

Text a foto: SOŇA FRAŇKOVÁ